

Göz sağlığımız

Gözlerimiz dünyaya açılan ilk kapımız, bu nedenle kıymetini bilmek, hele ki birer sağlık çalışanı olarak biz eczacılara düşen, bu konuda toplumumuzu da bilinçlendirmek ve aydınlatmak olsa gerek.

26 Eylül 2008 tarihinde Türk Oftalmoloji Derneği İzmir Şubesi Yönetim Kurulu adına Sayın Prof. Dr. Cezmi Akkın tarafından odamıza yazılan yazı da halkın bilgilenebilmesi ve doğru yönlendirilmesi konusunda ne kadar aktif bir konumda olduğumuzu bir kere daha gösterdi bizlere.

Sayın meslektaşlarım, konumuz lokal anestezi maddelerinin (şu anda en çok kullanılan olması itibarıyla Alcaine®) damla) topikal ilaç suistimali.

Bilindiği üzere göz, oldukça hassas olan yapısı itibarıyla, çocukluk döneminde daha fazla olmak üzere hayatın her döneminde, dış etkenlere ve yabancı cisimlere bağlı travmalardan etkilenebilir.

Yaralanmalı gözde zamanında ve yeterli tedavi uygulanmadığında körlük gelişebilir. Yaralanmalı gözde gelişen görme kaybı ve çevre yapılarını ilgilendiren estetik sorunlar tazminat ve ceza hukuku kapsamında yaptırımlar gerektirir.

Göz yaralanmalarında, yaralanmaya neden olan cismin tanımlanması çok önemlidir. Özellikle sönmemiş kireç gibi

alkali yanıklar, gözün kornea tabakasında nedbe dokusu oluşturarak önemli görme kaybına sebep olabilir. Bu nedenle, böyle bir temasın gerçekleştiği bilindiğinde, hiç zaman geçirmeden olanaklar çerçevesinde göz dışından yabancı cisim parçacıkları uzaklaştırılmalı, ısrarla gözkapakları aralanarak yıkanmalı, bu maksatla göz dışı anestezi damla (Benoxinate®, Alcaine®) uygulaması ile ilk yarım saatte göz yıkanması işlemi sağlanarak mutlaka göz hekimi kontrolü yaptırılmalıdır.

Kornea, hassasiyeti çok yüksek bir dokudur ve korneadaki herhangi bir problemi nedeniyle ağrı çeken hasta, gözüne anestezi madde damlattığında o anda çok rahat ettiğinden benzeri bir damlayı tedavide kullanmak istemekte, bunun için hekimi reçete yazmaya veya eczacıyı ilaç vermeye zorlamaktadır. Ama birkaç gün bu ilacın tedavi gibi kullanılmaya başlanmasından sonra kornea sinir lifleri ve epiteli dejenere olmakta, geri dönüşü çok zor bir kornea hastalığı haline gelmektedir.

Bu nedenle bir hastanın, gözüne lokal anestezi bir maddeyi tedavi amaçlı veya rahatlama amacıyla kullanması, hastaya bunun reçete edilmesi veya ilacın eczane tarafından hastaya verilmesi göz açısından kesinlikle tehlikelidir.

Sağlığın Piyasalaşmasına Karşı Duran Bir Hekim Önderi; 'Prof.Dr. Nusret Fişek'

"Sağlığın piyasalaştırılarak hak olmaktan çıkarıldığı günümüzde, 3 Kasım 1990 tarihinde yitirdiğimiz, Hocamız Prof Dr. Nusret Fişek değerli anısı ve ülke sağlığı için yaptığı tarihe iz bırakan çalışmaları önünde saygıyla eğiliyoruz. Fişek'i öğrenerek yetişecek yeni nesiller, sağlıkta oynanan oyunları bozacaktır."

Öğr. Gör. Bülent KIRAN

Ege Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Eczacılık İşletmeciliği Anabilim Dalı
bulent.kiran@ege.edu.tr

Prof. Dr. Nusret Fişek, 21 Kasım 1914'de İstanbul'da doğmuştur. Kurtuluş savaşının önde gelen komutanlarından, Milli Savunma Bakanlığı Müsteşarı Tümgeneral Hayrullah Fişek (1896–1975) ve Mukaddes Fişek'in (1891–1958) oğludur.

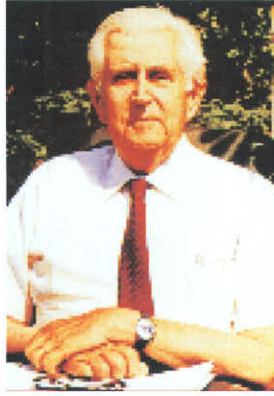
İlk, orta ve lise öğrenimini Nişantaşı Sultanisi ve Kabataş Lisesi'nde tamamlamış (1932).1933 niversite Reformu'nun mezun ettiği ilk kuşaktan olan Prof. Dr. Nusret Fişek, 1938 yılında da İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni birincilik derecesiyle bitirmiştir.

İlk resmi görev yeri Adana Sitma Enstitüsü Kurs Tabipliği'dir. Askerlik görevinin ardından Sağlık Bakanlığı Merkez Hıfzısıhha Enstitüsü'nde Bakteriyoloji şubesi Asistanı olarak çalışmaya başlamıştır. 1941 yılında aynı kurumun Bakteriyoloji şubesi Uzmanlığı'na, 1943'de de iek Aşısı Servisi Uzmanlığı'na atanmıştır. Bu yıllarda biyolojik standartların ve yerli aşı üretiminin geliştirilmesi ekibine başkanlık etmiştir. 1945 yılında ise Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Bulaşıcı Hastalıklar şubesi Uzmanlığı görevini üstlenmiştir.

1946 yılında uzmanlığını ilerletmek amacıyla Amerika'ya gitmiştir. Amerika'da John Hopkins Halk Sağlığı Okulu'nda sağlık yönetimi ve ilişkili disiplinler üzerine çalışmalar yapmıştır. Yurda döndükten sonra, 1952'de Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyokimya Enstitüsü'nde ders vermeye başlamıştır.

Bu dönemde, 1954 yılında Harvard niversitesi'nde Bakteriyoloji, İmmünoloji ve istatistik dalında doktor (PhD) nvanını kazanan ilk Türk hekimidir. Tezini, tetanoz aşı üretimine ayırmış, üretim vasatını oluşturmuştur. Bugün onun bulduğu vasat, hocasının adıyla "Mller-Mller" vasatı olarak anılmaktadır.

Dr. Nusret Fişek; 1955'de Mikrobiyoloji dalından niversite Doçenti ünvanını almış,1966 yılında Halk Sağlığı Anabilim Dalı'nda Profesör olmuştur. Temel tıp bilimlerinde iki uzmanlığa sahip olan Dr. Nusret Fişek, 1955 yılında Dünya Sağlık Örgütü tarafından Biyoloji Standardizasyon bilirkişiisi olarak görevlendirilmiştir.1958'de Ankara Hıfzısıhha Okulu'na Müdür olarak atanmıştır. Bu görevi, Sağlık Bakanlığı Müsteşarlığı görevinden ayrılmasına kadar srdrmştir (1958-1965). Prof. Dr. Nusret Fişek, Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkında Kanun ile Türk Nüfus Planlaması Kanunu'nun hazırlanması, sağlık hizmetlerinin daha sonra Dünya Sağlık Örgütü tarafından da benimsenen ağdaş ilkelere göre düzenlenme-

sindeki önemli hizmetleri, tıp eğitiminin topluma dönük eğitim biçimine dönüştürülmesindeki hizmetleri, Mikrobiyoloji, Halk Sağlığı ve Nüfus Sorunları alanlarındaki derin bilgisiyle sayısız uzman yetiştirmesi ve çok sayıda bilimsel eser vermesi nedeniyle Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) 1993 Hizmet Ödülü'ne layık grlmştir.

Ayrıca, demografi alanındaki çalışmaları nedeni ile Michigan Üniversitesi 150. Yıl Ödülü'n alan Prof. Dr. Fişek, Cüzzam Savaş ve Araştırma Derneği şeref Diploması, Hacettepe Üniversitesi Akademik Hizmet Belgesi, Türk Tabipleri Birliği

Hizmet ve Onur Belgesi ile Türkiye Ulusal Verem Savaş Derneği şeref Rozeti sahibidir.

Türkiye'de Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi alanındaki çalışmaları nedeniyle Royal College of Physicians (FRCP) yeliği ile ödüllendirilmiştir.

Prof. Dr. Nusret Fişek, American Medical Association, Harvard Chapter of the Society of the Sigma, The New York Academy of Sciences, The National Geographic Society, The Incorporated Liverpool School of Tropical Medicine, The American Public Health Association, The Faculty of Community Medicine of the Royal College of Physicians, İnsan Hakları Derneği, Atatrk Düşünce Derneği, Nükleer Tehkileye Karşı Barış ve evre İçin Sağlıklar Derneği ve Ankara Jinekoloji Cemiyeti yeliği yapmıştır. Dr. Nusret Fişek; 27 Mayıs 1960 Devrimi'nin ardından 15 Temmuz 1960 tarihinde Sağlık Bakanlığı Müsteşarlığı'na atanmıştır. 224 sayılı Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesine Dair Kanun'un mimarıdır.

224 sayılı kanun; Cumhuriyet'in ilk yıllarında başlayan ve 1940'lı yılların sonuna kadar ülkemizin sağlık sektörüne damgasını vuran Dr. Refik Saydam'ın ulusal sağlık politikalarından sonra sağlık sektörüne yapılan en büyük kapsamlı ve halk müdahaledir. Yasa, Milli Birlik Komitesi'nin yasa çıkarmaya yetkili olduğu son günün gecesinde, Nusret Hoca'nın kendi deyimiyle "Albay Sami Küçük'n olağanüstü abalalarıyla" ıkarılmıştı. Dr. Nusret Fişek, 1961 yılının şubat ayından itibaren yalnız kalmıştır. Bunun başlıca nedenleri; hekimlerin ve sağlık çalışanlarının 224'n felsefesi ile eğitilmemesi, halkın sağlık yönetimine katılma deneyiminin eksikliği, gelen hkmetlerin 224

sayılı yasanın temel hükümlerini uygulamamaları ve gereken yatırımları ihmal etmeleridir. Dr. Nusret Fişek; o yıllarda ve sonrasında bu güçlüklerin farkında olmuştur.

Tüm olumsuzluklara karşın 1960'lı yıllarda geniş bir hekim kesimini 224'ün uygulanması için seferber etmeyi başarmıştır. O yılların sağlık ocağı hekimleri bugün birçok tıp fakültesinde geleceğin hekimlerini 224'ün anlayışı ile eğitiyorlar.

1966 yılında iktidarın 224 sayılı yasaya uyguladığı ısrarlı abluka sonucunda Dr. Nusret Fişek iki kez görevinden uzaklaştırılmış ve ikisinde de Danıştay Kararı ile görevine iade edilmiştir. Ancak son kez dönüşünde, Kurumda çalışma olanakları kalmadığı düşüncesiyle, yapılan davete uyarak Hacettepe Üniversitesi Tıp ve Sağlık Bilimleri Fakültesi Halk Sağlığı Profesörlüğü'ne atanmıştır. Sağlık ve sosyal Yardım Bakanlığı'ndaki iki ana projesini burada Toplum Hekimliği Enstitüsü (kurucusudur) ve Nüfus Etüdleri Enstitüsü'nde müdür olarak görev yaptığı dönemlerde sürdürmüştür.

Halk sağlığı alanındaki başarılı çalışmalarının yanında nüfus bilim alanındaki çalışmalarıyla, ülkemizde, nüfusbilimin bugünkü çağdaş ve saygın yerini kazanmasında önemli katkıları olmuştur. Bu çalışmalarıyla, dünyanın sayılı nüfusbilimcileri arasına girmiştir.

1966 -1971 yılları arasında Hacettepe Üniversitesi Mezuniyet Sonrası Eğitim Fakültesi Dekanlığı görevinde yürüten Dr. Nusret Fişek'in akademik yaşamındaki son görev yeri, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanlığı'dır. Toplum Hekimliği Enstitüsü'nü 1980'li yılların başına kadar 224'ün felsefesinde sağlık insan gücü yetiştiren bir kurum haline getirmiştir. Enstitünün bu dönemde Dünya Sağlık Örgütü ve Türkiye'ye benzer ülkelerde ciddi bir ağırlığı olmuştur. 1978 yılında Alma - Ata'da toplanan Dünya Sağlık Örgütü konferansı; 1960'ın Türkiye'sinde geliştirilen 224'ün esaslarını tüm ülkelere öneriyordu. 224 sayılı yasanın mimarı, ilk uygulayıcı ve her türlü saldırıya karşı savunucusu olan Prof. Dr. Nusret Fişek; toplum hekimliği stratejisinin ve sağlıkta öncelikler taktiğinin ülkemizde öncüsü olmuştur. Toplum hekimliği anlayışını; halkın sağlığını piyasa koşullarına terk eden muhafazakâr -liberal akımlara karşı hayatının sonuna kadar kararlılıkla savunmuştur. 1984 -1990 arasında Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi Başkanlığı yaptığı dönemde hekim hakları ile hasta haklarının ayrılmazlığını ısrarla savunmuştur. Türkiye'de bir, belki de iki hekim kuşağını bu anlayışlarla eğitmiştir. Kendi deyişiyle "Çok Sağlık Bakanı görmüştür". İktidar makamları ile karşılaştığında onlara daima yetersizliklerini hissetmiştir. 4 Eylül 1988 tarihinde Ankara'da toplanan Türk Tabipleri Birliği Temsilciler Kurulu'ndaki konuşması Onun örgüt yöneticiliğinde bir dönüm noktası olmuştur: "Artık yasalar çerçevesinde iktidar sahiplerini rahatsız edecek toplu hareketlere girişmezsek bunların bir şey yapacağı yok". Ertesi gün gazetelerde manşettydi: "Hekim Eyleminin Önderi". Bunu takip eden günlerde Ankara'daki Beyaz Yürüyüş'e katılan 2500 hekime "Ben sizden bu kadarını beklemiyordum" diyecek kadar da yürekli ve saydam bir önderdi.

Yine aynı dönemde, Sağlık Meslek Birlikleri Danışma Kurulu'nun oluşmasıyla, Dişhekimleri, Veterinerler, Eczacılar ve Tabip Birliklerinin güç birliğine girmeleri için yoğun çaba göstermiştir. Bu birliğin düzenlediği iki konferanstan "insan hakları" konulu olanının da mimarı olmuştur.

Prof. Dr. Nusret Fişek, tüm üstün özelliklerine rağmen alçak gönüllü, insanlı, demokrat, barışçı, örnek bir bilim ve devlet adamı, çevresini işe ve topluma hizmete özendiren, Atatürkçü bir aydın, özgürlükçü, cesur ve ilkelerinden ödün vermeyen

bir düşün ve eylem adamıydı. Bir çok sivil toplum örgütünün kurucuları arasındaydı: Atatürkçü Düşünce Derneği, İnsan Hakları Derneği, Nükleer Tehlikeye Karşı Barış ve Çevre İçin Sağlıkçılar Derneği (NÜSED) bunlar arasında sayılabilir.

Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi Başkanlığı döneminde idam cezasının kaldırılması uğraşları nedeniyle yargılanmış; cezaevi koşullarının geliştirilmesi için verdiği mücadeleyle kazanımlar elde edilmiştir.

Yine TTB Başkanlığı yaptığı 6 yıllık dönemde, ilkleri yapmış ve önemli projeler başlatmıştır: Bunlardan işyeri hekimliği sertifikası programlarının başlatılması ve 2. Ulusal İşçi Sağlığı Kongresi'nin gerçekleştirilmesi; Spor Hekimliği Sertifikası'nın başlatılması, pratisyen hekim kolunun kurulması ve ilk Pratisyen Hekim Kongresinin yapılması ve sürekli tıp eğitimi amaçlı uzmanlık dernekleriyle TTB ilişkilerinin geliştirilmesidir. Tıbbi Deontoloji Tüzüğü'nün, insan hakları ile kaynaştırılarak geliştirilmesi Sağlık Şurası'nda takılması ise, içinde ukde kalan önemli konulardan biri olmuştur.

Ülkesi için doğru olduğuna inandığı konum ve durumlarda örtülü suçlamalara hiç aldırmandan çalışmalarına devam etmiş, çalıştığı kurumlara, öğrencilerine, dostlarına, yurttaşlarına ve insanlığa değerli ve önemli hizmetleri yaparak, çevresinde çalışan herkese destek olmuş sadece Türk Tıbbında değil evrensel düzeyde iz bırakan önder bir hekimdir.

3 Kasım 1990 tarihinde yaşamını yitiren Dr. Nusret Fişek; yetiştirdiği 2 akademisyen evlat Prof. Dr. Kurthan FİŞEK ve Prof. Dr. Gürhan FİŞEK ile onun misyonunu izleyen bir sivil toplum örgütü olarak **FİŞEK ENSTİTÜSÜ VAKFI** aracılığıyla ülkesine hizmete, düşünceleri ve eylemi ile gelecek birçok hekim, aydın kuşağa da öğretmenlik yapmaya devam edecek.

KAYNAKLAR:

1. UĞURLU, M.C., Bir Toplumsal Hekimlik Önderi Prof. Dr. Nusret FİŞEK, Ankara Üniv. Tıp Fak. Mecmuası 45, Sayı: 2, 367-410, 1992, Ankara
2. Prof. Dr. Nusret FİŞEK'İN Kitaplaşmamış Yazıları-I, Nusret FİŞEK ve Hekimlik, Türk Tabipler Birliği, 1991, Ankara
3. Prof. Dr. Nusret FİŞEK'İN Kitaplaşmamış Yazıları-II, Ana Çocuk Sağlığı, Nüfus Sorunları ve Aile Planlaması, Türk Tabipler Birliği, 1998, Ankara
4. Prof. Dr. Nusret FİŞEK'İN Kitaplaşmamış Yazıları-III, Eğitim, Tıp Eğitimi, Uzmanlık, Sürekli Eğitim ve Diğer Konulardaki yazıları, Türk Tabipler Birliği, 1999, Ankara
5. ERDER, Nejat, "Nusret FİŞEK: Dava Adamı, Eylem Adamı", Çalışma Ortamı, Fişek Özel Sağlık Hizmetleri ve Araştırma Enstitüsü Yayını, Sayı: 5, s: 26-28, Kasım 1992, Ankara.
6. BOZKURT, Güvenç, "Ölümünün 6. Yıldönümünde Nusret Fişek Hocam", Hacettepe Halk Sağlığı Vakfı Yayın No: 97/6, Sayfa 23, 2-6 Kasım 1996, Ankara
7. ORAL, Sevinç, Hoca Nusret, <http://www.un.org.tr/who/bulten/fisekdogramaci/nusret8.htm>
8. AKIN, Ayşe. Unutulmayacak Bir İnsan, "Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, Türk Tabipleri Birliği Yayını, Cilt: 5, Sayı: 11, s: 368-370, Kasım 1996, Ankara
9. DİRİCAN, Rahmi, Hocam Nusret H. FİŞEK, Çalışma Ortamı, Fişek Özel Sağlık Hizmetleri ve Araştırma Enstitüsü Yayını, Sayı: 5, sayfa: 24-26, Kasım 1992, Ankara
10. TÜRKER, Kazım, Prof. Dr. Nusret H. Fişek'i Yeterince Anlayabildik Mi?, Çalışma Ortamı, Fişek Özel Sağlık Hizmetleri ve Araştırma Enstitüsü Yay., Sayı: 5, s. 45-46 Kasım 1992, Ankara
11. AKSAKOĞLU, Gazanfer, Bilim Ve Eylem Adamı Prof. Dr. Nusret H. Fişek, Çalışma Ortamı, Fişek Özel Sağlık Hizmetleri ve Araştırma Enstitüsü Yayını, Sayı: 5, sayfa: 18-20, Kasım 1992, Ankara
12. PEKER, Mümtaz, Nusret FİŞEK'İN Nüfus Çalışmaları Ve Nüfusbilime Katkıları, Çalışma Ortamı, Fişek Özel Sağlık Hizmetleri ve Araştırma Enstitüsü Yayını, s: 5, s: 43-45, Kasım 1992, Ankara
13. IŞIK, Demet, Nusret Fişek Ve Sağlık Hukuku, Çalışma Ortamı, Fişek Özel Sağlık Hizmetleri ve Araştırma Enstitüsü Yayını, Sayı: 5, s: 33-35, Kasım 1992, Ankara
14. ÖZTEK, Zafer, Bir Sağlık Savaşçısı Nusret Fişek, <http://www.un.org.tr/who/bulten/fisekdogramaci/nusret5.htm>
15. GÜLER, Çağatay, Nusret FİŞEK, <http://www.un.org.tr/who/bulten/fisekdogramaci/nusret3.htm>
16. Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi 1988-1990 Genelgeler - Yazışmalar - Basın Açıklamaları, Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi Yayını Ocak 1990, Ankara.